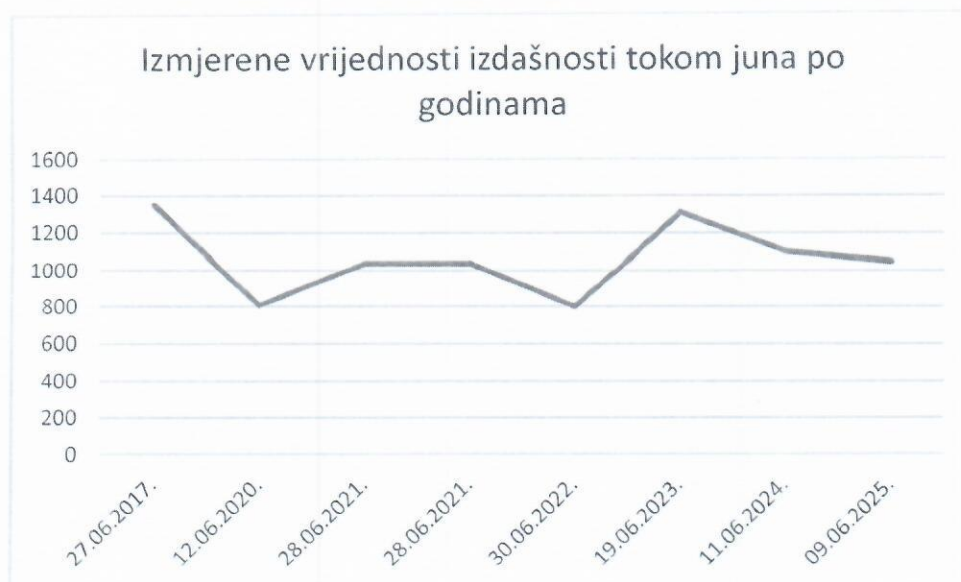

Informacija o aktivnostima za poboljšanje vodosnabdijevanja crnogorskog primorja u toku ljetnje turističke sezone 2025. godine

DOO Regionalni vodovod Crnogorsko primorje (u daljem tekstu Regionalni vodovod) je od početka rada na izgradnji vodozahvata „Bolje Sestre“, a naknadno i u fazi eksploatacije, vršio povremena mjerenja izdašnosti izvorišta. Od 2015. godine vršena su frekventnija mjerenja protoka na prelivu vodozahvata izvorišta „Bolje Sestre“. Pojačana frekvencija mjerenja znači da se vrši veći broj mjerenja u ljetnjim i jesenjim mjesecima odnosno u periodima najmanjeg prihranjivanja, kako bi se obezbijedio veći stepen pouzdanosti podataka koji ulaze u analizu trenda izdašnosti izvorišta. Mjerenja protoka na prelivu vodozahvata izvorišta za potrebe Regionalnog vodovoda vrši Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore, kao institucija ovlašćena za tu vrstu ispitivanja. Ovdje posebno treba naglasiti da je shodno članu 51 Zakona o vodama, Regionalni vodovod u obavezi da redovno vrši mjerenja zahvaćenih količina voda, dok se mjerenje izdašnosti izvorišta (čl. 58 Zakona o vodama), vrši prema utvrđenom programu koji donosi Vlada na predlog Ministarstva nadležnog za poslove voda. Ipak, svjesni činjenice da je pored praćenja fizičko-hemijskih i bioloških karakteristika vode, odnosno kvaliteta, za savjesno upravljanje izvorištem, neophodno i praćenje kvantitativnih parametara (izdašnosti), Regionalni vodovod je inicirao i o svom trošku sprovodio praćenje izdašnosti izvorišta „Bolje Sestre“, zahvaljujući čemu sada postoji baza podataka o ovim parametrima od 2005. godine (kada su vršeni istražni radovi i dok nije bila donijeta odluka o izboru izvorišta „Bolje Sestre“ za regionalno vodosnabdijevanje) do 2025. godine.

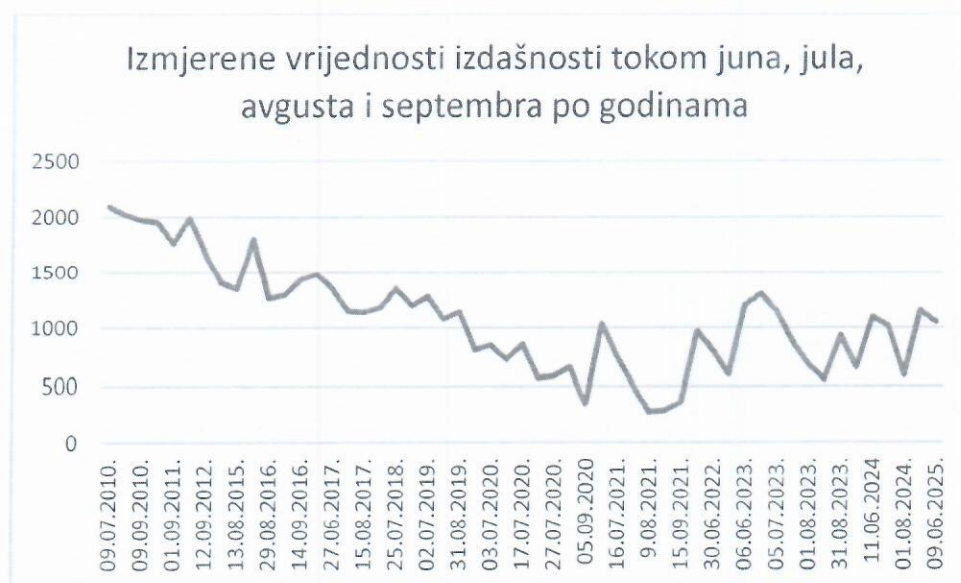
U periodu istražnih aktivnosti, koje su prethodile izgradnji vodozahvata je vršeno mjerenje izdašnosti izvorišta u prirodnom okruženju, odnosno pod prirodnim uslovima uticaja na izdašnosti izvorišta (nivo vode u jezeru, nadmorska visina isticanja i sl.). U tom periodu (2005-2009.) je konstatovana prosječna izdašnost od cca 2200-2600 l/s, u zavisnosti od toga da li je mjerenje vršeno u ljetnjem ili zimskom periodu. Međutim, već nakon izgradnje objekta vodozahvata, kojim je promijenjen prirodan režim isticanja izvorišta, dolazi do pada u mjerenim količinama, jer je kota isticanja podignuta za oko 1,5 m u odnosu na period prije izgradnje. Naime, kako je izdašnost izvorišta uslovljena i uslovima isticanja vode, to se podizanjem kote isticanja ista prigušuje u određenoj mjeri (uspor). Iz navedenog razloga je već prvo mjerenje na prelivnom pragu vodozahvata pokazalo prividan pad u izdašnosti izvorišta na cca 2.000 l/s, a naknadna mjerenja u periodu 2010-2011. su pokazala da tako mjerena izdašnost izvorišta iznosi oko 1700-2000 l/s.

Nažalost, mjerenja u 2013. i 2014. godini nisu sprovedena, pa u tom smislu ne postoje mjerljivi podaci, ali se od 2015. godine nastavilo sa redovnim mjerenjima protoka vode na prelivnom pragu vodozahvata do dana podnošenja ove Informacije. Već u 2015. godini je konstatovan značajan pad u protoku vode na prelivnom pragu (1400-1700 l/s), a nakon tog perioda je nastavljen trend pada, da bi 05.09.2020. godine na prelivnom pragu izmjeren protok od 334 l/s, a 09.08.2021. godine od svega 265 l/s.

Predmetni trend se u prethodnih 3 godine u određenoj mjeri usporio. Naime, aktivnosti koje su rezultirale značajnom smanjenju eksploatacije šljunka iz korita rijeke Morače su usporile pad izdašnosti. Dodatno, u posljednje 2 godine Regionalni vodovod je finansirao izgradnju privremenih nasipa, koji su tokom avgusta mjeseca u određenoj mjeri zaustavljale dodatni pad izdašnosti, ili bolje reći poboljšavale su mogućnost zahvatanja vode iz vodozahvata „Bolje Sestre“. Predmetna mjera je sprovedena na osnovu preporuka Tehno-ekonomske analize koja je izrađena za potreba rješavanja pitanja pada izdašnosti izvorišta. Ova mjera je, zajedno sa postrojenjem za prečišćavanje vode, predložena kao hitna mjera.

Slijedi tabelarni prikaz dosadašnjim mjerenja u periodima minimalne izdašnosti:

Napomena: izmjereni protoci na prelivnom pragu objekta vodozahvata ne predstavljaju apsolutne vrijednosti izdašnosti izvorišta „Bolje Sestre“, već izdašnost u uslovima isticanja vode na koti prelivnog praga. U prilog

navedenom govori i činjenica da je, u periodima kada se izmjereni protok na prelivnom pragu nalazio u opsegu od 265-364 l/s, Regionalni vodovod isporučivao u kontinuitetu cca 770 l/s vode za piće području Crnogorskog primorja. Ovo je postizano uspostavljanjem režima isticanja vode iz izvorišta na koti koja je niža od kote prelivnog praga objekta vodozahvata, korišćenjem postojeće opreme i infrastrukture.

Regionalni vodovod je, kako je gore navedeno, u prethodnim godinama sproveo značajne aktivnosti na utvrđivanju uzroka evidentiranog pada izdašnosti izvorišta i utvrđivanju slivnog područja izvorišta. U tom smislu je u okviru Plana upravljanja vodnim resursima Regionalnog vodovoda (konzorcijum Energoprojekt Hidroinženjering – Inspirium, januar-jul 2021. godine) na sveobuhvatan način procijenjeno trenutno stanje regionalnog vodovodnog sistema i izrađene procjene i preporuke za postupanje u narednom, 25-togodišnjem, periodu. Takođe, kako je navedeno, finansirana je Tehno ekonomska analiza koje je ponudila hitna, kratkoročna i dugoročna potencijalna rješenja za poboljšanje kapaciteta zahvatanja vode za piće za Crnogorsko primorje.

Imajući u vidu da usljed pada izdašnosti u avgustu 2024. godine nije bilo dovoljno vode iz izvorišta „Bolje Sestre“ da bi se isporučile sve zahtijevane količine vode na Crnogorskom primorju, to se pristupilo sprovođenju nabavke i ugradnje postrojenja za prečišćavanje vode za piće, koje je predloženo gore navedenim studijama. Za predmetno postrojenje je Vlada Crne Gore opredijelila i uplatila 577.000 eura Regionalnom vodovodu još 2023. godine, ali ova investicije nije sprovedena za potrebe ljetnje turističke sezone 2024. godine usljed organizacionih problema u Regionalnom vodovodu. Predmetna situacija je rezultirala nedostatkom vode za piće na Crnogorskom primorju. U tom smislu je poseban akcenat dat na iznalaženje kratkoročnih rješenja koja bi za ljeto 2025. godine obezbijedila dodatne količine vode, uz vođenje računa da se istim ne utiče negativno na rješenja koja bi obezbijedila dugoročnu održivost vodosnabdijevanja. U tom smislu se, shodno Zaključcima Vlade Crne Gore 07-322/23-3557-2 od 12.07.2023. godine (koji se nalaze u prilogu ove Informacije), je pokrenuta nabavka i ugradnja postrojenja za prečišćavanje vode od cca 100 l/s. Nakon izrade i revizije projektne dokumentacije je pokrenut postupak za dobijanje građevinske dozvole, koji je još u toku. U međuvremenu, dok se sprovodi procedura izdavanja građevinske dozvole, izvršena je nabavka i skladištenje opreme shodno Glavnom projektu.

Voda će se zahvatati iz područja koje je neposredno pored izvorišta „Bolje Sestre“, a za koje su analize pokazale da ima vodu vrlo sličnih karakteristika kao i izvorište „Bolje sestre“. Slijedi grafički pregled projektovanog rješenja:

